

ΔΕΛΤΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Έρευνα Οκτωβρίου – Νοεμβρίου 2017

Δεκέμβριος 2017

- Στην Έρευνα του Οκτωβρίου – Νοεμβρίου οι βιομηχανικές επιχειρήσεις προχωρούν σε αναθεώρηση της πρόβλεψής τους για την πορεία των επενδυτικών δαπανών, σε σχέση με την πρόβλεψη που είχαν κάνει στην προηγούμενη έρευνα (Μάρτιος – Απρίλιος 2017). Σύμφωνα λοιπόν με την πιο πρόσφατη εκτίμηση, οι επενδυτικές δαπάνες στο σύνολο της μεταποίησης το 2017 αναμένεται να είναι αυξημένες κατά 12,1% σε σχέση με τις δαπάνες του 2016. Η επίδοση αυτή είναι μάλιστα η 6η υψηλότερη στην Ευρώπη.
- Στην πρόβλεψη για το 2018, η αισιοδοξία παραμένει, καθώς οι δαπάνες προβλέπεται να αυξηθούν κατά 15,4%. Πάντως θα πρέπει να σημειωθεί ότι με βάση την επιχειρηματική πρακτική, αυτή η πρόβλεψη αναπροσαρμόζεται προς τα κάτω στις επόμενες έρευνες επενδύσεων.
- Βασικές επενδυτικές προτεραιότητες για το 2017 είναι η αντικατάσταση του υφιστάμενου κεφαλαιουχικού εξοπλισμού και η διεύρυνση της παραγωγικής δυναμικότητας για νέα προϊόντα
- Η οικονομική πολιτική στο σύνολό της, η φορολογία κερδών, αλλά και η διαθεσιμότητα και το κόστος κεφαλαίων παραμένουν σταθερά οι περισσότεροι αποτρεπτικοί παράγοντες των επενδύσεων

Στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος της DG ECFIN, το IOBE διεξάγει δύο φορές το χρόνο έρευνες επενδύσεων στη Βιομηχανία, με στόχο την αποτύπωση της πορείας τους και των επιμέρους χαρακτηριστικών τους. Πρόκειται για εμπειρική προσέγγιση που αποδίδει το «επενδυτικό κλίμα» κατά τη στιγμή υλοποίησης της έρευνας και μπορεί να χρησιμοποιηθεί συμπληρωματικά στα επίσημα στατιστικά στοιχεία επενδύσεων. Οι έρευνες αυτές όμως έχουν το πρόσθετο πλεονέκτημα να εξετάζουν και ιδιαίτερα ποιοτικά χαρακτηριστικά της επενδυτικής δραστηριότητας, τα οποία δεν καταγράφονται σε άλλες πηγές. Επιπλέον, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την πορεία των επενδύσεων κάθε έτους προσδιορίζονται έξι φορές με διαδοχικές έρευνες. Έτσι ενσωματώνουν κάθε φορά τις νέες εξελίξεις και αντανακλούν τις μεταβολές του επενδυτικού κλίματος, προσεγγίζοντας με μεγαλύτερη ακρίβεια την πραγματική πορεία τους. Στο τρέχον δελτίο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα από την πιο πρόσφατη έρευνα που διεξήχθη την περίοδο Οκτωβρίου – Νοεμβρίου.

Αναθεωρημένες προβλέψεις επενδύσεων για το 2017

Στην έρευνα επενδύσεων που διεξάγεται στο δίμηνο Οκτωβρίου – Νοεμβρίου του 2017, πραγματοποιείται ουσιαστικά μια **επανεκτίμηση** της πορείας των επενδύσεων στη Βιομηχανία κατά το τρέχον έτος. **Αυτή η πρόβλεψη έχει αυξημένη αξιοπιστία, καθώς πραγματοποιείται πλέον προς τα τέλη του έτους, όταν και έχουν ήδη εφαρμοστεί (σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό) τα επενδυτικά σχέδια που είχαν διατυπωθεί σε προηγούμενες έρευνες.** Σύμφωνα λοιπόν με τις νέες προβλέψεις των επιχειρήσεων, **οι επενδυτικές δαπάνες στο σύνολο της μεταποίησης το 2017 προβλέπεται να είναι στο σύνολο τους αυξημένες κατά 12,1%** σε σχέση με τις δαπάνες του 2016. Κατά την προηγούμενη έρευνα Μαρτίου – Απριλίου προβλεπόταν μεγαλύτερη άνοδος των επενδύσεων για το 2017, της τάξης του 18,8%. Επιπρόσθετα, από την προηγούμενη έρευνα Μαρτίου – Απριλίου, η τελική εκτίμηση για τη **μεταβολή της επενδυτικής δαπάνης το 2016 είχε διαμορφωθεί στο -3,5%** (Πίνακας 1).

Πίνακας 1. Έρευνα Επενδύσεων στη Βιομηχανία (ετήσιες % μεταβολές)

Κλάδος	Εκτιμήσεις προηγούμενης έρευνας για το 2016	Προβλέψεις τρέχουσας έρευνας για το 2017	Προβλέψεις τρέχουσας έρευνας για το 2018
Τρόφιμα-Ποτά-Καπνός	-7,5	21,2	15,7
Χημικά	9,1	-18,5	22,9
Μη μεταλλικά Ορυκτά	5,0	-43,4	125,7
Λοιπές βιομηχανίες ¹	18,2	0,8	-6,3
ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ	-3,5	12,1	15,4

Στις Λοιπές Βιομηχανίες περιλαμβάνονται οι βιομηχανίες Ξύλου, Χάρτου, Εκτυπώσεων – Εκδόσεων, Διυλιστηρίων, Χημικών, Πλαστικών, Βασικής Μεταλλουργίας, Μηχανολογικού Εξοπλισμού, Ηλεκτρικών Μηχανών και Επίπλων.

Πηγή: IOBE, European Commission DG ECFIN

Βάσει των αποτελεσμάτων της τρέχουσας έρευνας, στους περισσότερους μεταποιητικούς κλάδους η επενδυτική δραστηριότητα αναμένεται να διευρυνθεί. Από τις βασικές βιομηχανίες, εξαίρεση αποτελεί ο κλάδος των **Μη Μεταλλικών Ορυκτών** και των **Χημικών**, όπου και εκτιμάται κάμψη της τάξης του -18,5% και -43,3% αντίστοιχα (Πίνακας 1). Από την άλλη πλευρά, άνοδος της τάξης του 21,2% προβλέπεται στις εκτιμήσεις των επενδύσεων στα **Τρόφιμα – Ποτά – Καπνός, επίδοση που λόγω της σχετικής σημασίας του κλάδου επηρεάζει τελικά και το σύνολο της βιομηχανίας.** Στους λοιπούς βιομηχανικούς κλάδους που εξετάζονται, η επενδυτική δαπάνη το 2017 εκτιμάται ότι θα αυξηθεί οριακά, κατά 0,8%. Από αυτούς, στην **Ένδυση – Υπόδηση** και την **Κλωστοϋφαντουργία**, οι επιχειρήσεις δήλωσαν αυξημένη επενδυτική δραστηριότητα για το 2017 (κατά 16,7% και 6,3% αντίστοιχα). Ωστόσο, μεταξύ των λοιπών κλάδων, στον **Μηχανολογικό εξοπλισμό** και τις **Ηλεκτρικές μηχανές & συσκευές** καταγράφεται για αυτήν χρονιά σταθερότητα (0%) και πτώση (-17%) αντίστοιχα στην επενδυτική δραστηριότητα.

Στο ευρωπαϊκό περιβάλλον, οι πλέον πρόσφατες εκτιμήσεις για την τάση των επενδύσεων το 2017 είναι θετικές, τόσο στην **Ευρωζώνη**, όσο και στην **Ευρωπαϊκή Ένωση**. Συγκεκριμένα, εκτιμάται ότι θα σημειωθεί άνοδος της αξίας της επενδυτικής δραστηριότητας κατά 4% στην ΕΕ-28 και 2,5% στην Ευρωζώνη. Οι προηγούμενες εκτιμήσεις για το 2017 προσδιόριζαν σε διπλάσιο επίπεδο την αύξηση της επενδυτικής δαπάνης στην Ευρωζώνη. Στις περισσότερες από τις ευρωπαϊκές χώρες, οι πρόσφατες εκτιμήσεις των

επενδυτικών μεταβολών για το 2017 είναι θετικές, ενώ αρνητικές μεταβολές καταγράφονται σε 6 από τις 28 χώρες. **Διαπιστώνεται λοιπόν ότι η Ελλάδα εμφανίζει την 6^η υψηλότερη πρόβλεψη για την αξία της επενδυτικής δαπάνης του 2017 (Πίνακας 2).**

Πίνακας 2. Έρευνα Επενδύσεων στη Βιομηχανία στις χώρες της ΕΕ (ετήσιες % μεταβολές)

Χώρα	προβλέψεις 2017	προβλέψεις 2018
Λουξεμβούργο	38,2	38,5
Πολωνία	24,4	20,9
Ολλανδία	18,1	14,2
Αυστρία	16,2	10,4
Τσεχία	14,9	11,3
Ελλάδα	12,4	13,3
Κύπρος	12,2	15,5
Σλοβενία	11	16,2
Φινλανδία	10,9	15,9
Βέλγιο	9,6	11,1
Πορτογαλία	7,1	15,4
Ην. Βασίλειο	7,1	8
Λιθουανία	6,5	9,8
Εσθονία	6	18,5
Δανία	5,9	11,3
ΕΕ-28	4	3,6
Ουγγαρία	4	6,8
Γαλλία	3	1,7
Κροατία	2,9	3,9
Ευρωζώνη	2,5	4,3
Σουηδία	2,2	3
Γερμανία	2,1	6,2
Λετονία	-4,2	4,8
Ισπανία	-5	9,8
Ιταλία	-5,3	1,7
Ρουμανία	-7,6	-26,7
Βουλγαρία	-8,7	-13,5
Σλοβακία	-8,9	11,1

Πηγή: IOBE, European Commission DG ECFIN

Προβλέψεις επενδύσεων για το 2018

Στην τρέχουσα έρευνα, οι επιχειρήσεις προβαίνουν σε μία πρώτη πρόβλεψη για τις επενδυτικές δαπάνες τους κατά το 2018. **Συνήθως οι πρώτες αυτές προβλέψεις για το επόμενο έτος τείνουν να αποτελούν υπερεκτιμήσεις της επενδυτικής δραστηριότητας η οποία τελικά πραγματοποιείται.** Επομένως, τα σχετικά αποτελέσματα θεωρείται ότι ενσωματώνουν ένα βαθμό **αυξημένης αισιοδοξίας** για την πορεία των επενδύσεων.

Δεδομένων των παραπάνω, σύμφωνα με τα στοιχεία της Έρευνας, **οι σχετικές δαπάνες για το 2018 προβλέπεται να αυξηθούν κατά 15,4%.** Σε κλαδικό επίπεδο παρατηρούνται μικρές διαφορές μεταξύ των κλάδων, αφού στους περισσότερους, η πρόβλεψη προδιαγράφει ανοδική τάση. Έτσι, η άνοδος εκπορεύεται από την αναμενόμενη διεύρυνση των επενδύσεων στα **Τρόφιμα- Ποτά – Καπνός** κατά 15,7%, καθώς και στα **Χημικά** (22,9%) και τα **Μη Μεταλλικά Ορυκτά** (125,7%). Στον κλάδο **Ένδυσης – Υπόδησης** αναμένεται επίσης θετική μεταβολή των επενδυτικών δαπανών (16,7%), όπως και στην **Κλωστοϋφαντουργία** (6,3%), ενώ αντίθετα στις **λοιπές βιομηχανίες** οι πρόσφατες προβλέψεις καταλήγουν σε μείωση της επενδυτικής δραστηριότητας το 2018 σε σχέση με το 2017 κατά -6,3% (Πίνακας 1). Η πτώση προέρχεται κυρίως από τα έπιπλα, το μηχανολογικό εξοπλισμό και τη βασική μεταλλουργία.

Στην ΕΕ και την Ευρωζώνη οι προσδοκίες για το 2018 είναι επίσης θετικές. Έτσι, στο σύνολό τους οι επενδυτικές δαπάνες στη βιομηχανία προβλέπεται **να αυξηθούν κατά 3,6% και 4,3% στην ΕΕ και την Ευρωζώνη αντίστοιχα.** Στην πλειονότητα των ευρωπαϊκών χωρών, οι σχετικές προβλέψεις είναι θετικές, ενώ οι επενδύσεις προβλέπεται να υποχωρήσουν σε 8 χώρες (Πίνακας 2). Αυτές περιλαμβάνουν την Αυστρία (-0,4%), την Φινλανδία (-5,9%), την Πορτογαλία (-5,4%), την Γαλλία (-1,7%), την Σουηδία (-3%), την Ιταλία (-1,7%), την Ρουμανία (-26,7%) και την Βουλγαρία (-13,5%).

Κατανομή των επενδύσεων με βάση το σκοπό τους

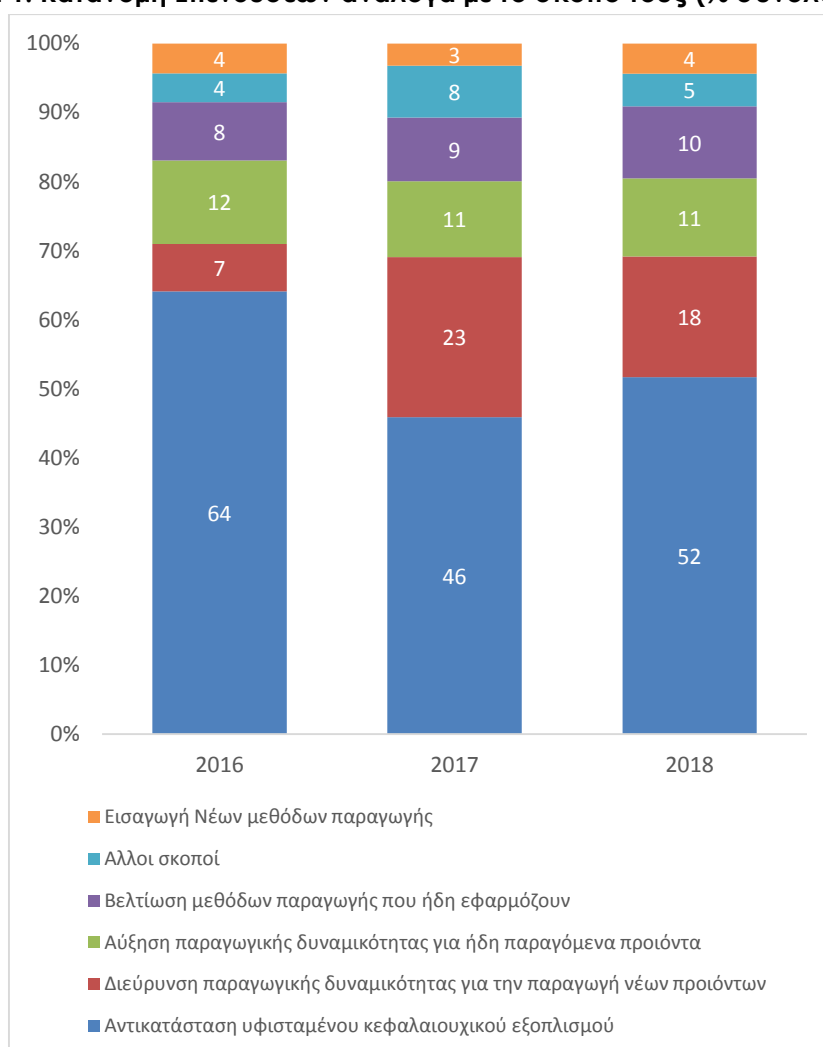
Οι έρευνες επενδύσεων του IOBE προσφέρουν σημαντική «διαρθρωτική» πληροφόρηση για τη φύση των επενδύσεων, καθώς οι επιχειρήσεις προχωρούν σε κατάταξη των επενδυτικών τους δαπανών ανάλογα με το σκοπό τους, την κατεύθυνση δηλαδή που αυτές έχουν. Πέντε μεγάλες κατηγορίες επενδύσεων χρησιμοποιούνται, αν και ως έναν βαθμό οι κατηγορίες αυτές αλληλοσυμπληρώνονται (π.χ. αύξηση ή διεύρυνση της δυναμικότητας μπορεί να συμβεί μέσω βελτίωσης των μεθόδων παραγωγής ή εισαγωγής νέων μεθόδων). Σε κάθε περίπτωση πάντως, η αναλυτική απεικόνισή τους οδηγεί σε χρήσιμα συμπεράσματα για την πορεία της βιομηχανίας προς εκσυγχρονισμό ή επέκταση, το άνοιγμα σε νέες αγορές ή την προσπάθεια τόνωσης της θέσης των επιχειρήσεων στις ήδη υπάρχουσες αγορές.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της τελευταίας έρευνας, οι ελληνικές βιομηχανίες το 2017 μετέβαλλαν σχετικά τις βασικές προτεραιότητές τους στο επενδυτικό τους μείγμα έναντι του 2016. Συγκεκριμένα, **το 2017** το επενδυτικό μείγμα των επιχειρήσεων αποτελείτο πρωτίστως από δαπάνες για **αντικατάσταση του υφιστάμενου κεφαλαιουχικού εξοπλισμού** (46%) που ήταν η κύρια προτεραιότητα και το 2016, αλλά σε μεγαλύτερη απόσταση από τις υπόλοιπες (64%). Έπονται σε σημασία οι επενδύσεις που αφορούν στη **διεύρυνση της παραγωγικής δυναμικότητας για νέα προϊόντα**, η οποία επίσης ήταν μικρότερη πέρυσι σε σχέση με το 2016 (23% από 7%). Ακολουθούν οι δαπάνες για **αύξηση της παραγωγικής δυναμικότητας για τα ήδη παραγόμενα προϊόντα** (11% από 12% το 2016) και εκείνες για **βελτίωση των**

μεθόδων παραγωγής που ήδη εφαρμόζονται (9% από 8%). Οι **λοιποί σκοποί**, όπως η προστασία του περιβάλλοντος, η ενίσχυση των συνθηκών ασφαλείας στην παραγωγική διαδικασία κλπ. παραμένουν πέμπτοι κατά σειρά προτεραιότητας, αλλά ενισχυμένοι (8% από 4% το 2016). Τελευταία στη σχετική λίστα έρχεται η **εισαγωγή νέων παραγωγικών μεθόδων** (3% από 4%).

Οι επενδυτικές προτεραιότητες για το **2018** διαφοροποιούνται ελαφρώς σε σχέση με το 2016, βάσει των σχετικών προβλέψεων. Κύρια προτεραιότητα παραμένουν οι δαπάνες για **αντικατάσταση του υφιστάμενου κεφαλαιουχικού εξοπλισμού**, με υψηλότερο ποσοστό (52%), ενώ ακολουθούν οι δαπάνες για **διεύρυνση της παραγωγικής δυναμικότητας για νέα προϊόντα** (18%), για **αύξηση της παραγωγικής δυναμικότητας για τα ήδη παραγόμενα προϊόντα** (11%) και **βελτίωση των μεθόδων παραγωγής που ήδη εφαρμόζονται** (10%). Από τις τελευταίες προτεραιότητες παραμένουν οι δαπάνες για **λοιπούς σκοπούς** (5%) και η **εισαγωγή νέων μεθόδων παραγωγής** (4%).

Διάγραμμα 1. Κατανομή Επενδύσεων ανάλογα με το σκοπό τους (% συνόλου δαπάνης)

Πηγή: ΙΟΒΕ

Παράγοντες που επηρεάζουν τις επενδύσεις

Σημαντική πληροφόρηση για τη διαδικασία της επενδυτικής απόφασης προσφέρουν και οι απόψεις των επιχειρήσεων για τους παράγοντες που επηρεάζουν θετικά ή αρνητικά την επενδυτική τους δραστηριότητα. Καταγράφονται έτσι οι πιθανοί λόγοι που ενδεχομένως ερμηνεύουν την απόφασή τους να αυξήσουν, να διατηρήσουν αμετάβλητες ή να μειώσουν τις αντίστοιχες δαπάνες τους.

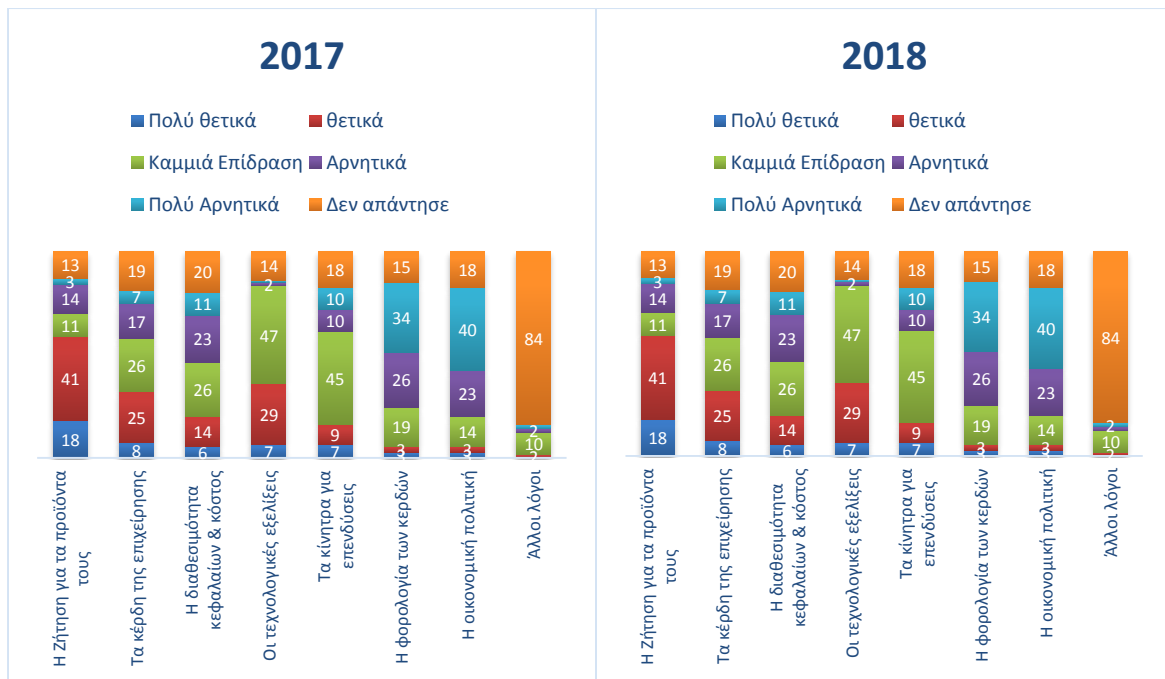
Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της τρέχουσας έρευνας, τόσο το 2016, όσο και το 2017, μόνο τρεις από τους οκτώ εξεταζόμενους παράγοντες επιδρούν με θετικό τρόπο στην επενδυτική δραστηριότητα των βιομηχανικών επιχειρήσεων.

Συγκεκριμένα, το 2017, με βάση τις τιμές του συντελεστή σημαντικότητας για τους εξεταζόμενους παράγοντες¹, προκύπτει ότι η συμβολή των **τεχνολογικών εξελίξεων** ήταν λιγότερο σημαντική από την **προσδοκώμενη ζήτηση για προϊόντα** στις επενδυτικές αποφάσεις των επιχειρήσεων. Οι δύο αυτοί παράγοντες προβλέπεται και για το 2018 να συνεχίσουν να ασκούν σημαντική επίδραση. Συγκεκριμένα, τα δύο αυτά έτη, το 57% και 59% αντίστοιχα των ερωτηθέντων αποτιμά την επίδραση της ζήτησης ως θετική ή πολύ θετική. Η συμβολή των **τεχνολογικών εξελίξεων** είναι ελαφρώς μικρότερης έντασης το 2017 σε σχέση με το 2018, με ένα 36% και 39% να την αποτιμά αντίστοιχα ως θετική ή πολύ θετική (Διάγραμμα 2). Εξάλλου, ενώ σύμφωνα με την προηγούμενη έρευνα τα **κέρδη της επιχείρησης**, ασκούσαν αρνητική επιρροή στην επενδυτική δραστηριότητα, στην τρέχουσα έρευνα ο συντελεστής σημαντικότητάς τους είναι θετικός και αποτιμώνται ως θετικά ή πολύ θετικά από το 31-32% των επιχειρήσεων του δείγματος.

Όλοι οι υπόλοιποι ερευνώμενοι παράγοντες ασκούν κατά μέσο όρο αρνητική επιρροή στα επενδυτικά σχέδια των επιχειρήσεων το 2017, άλλοι λιγότερο και άλλοι περισσότερο. Η επίδρασή τους στην επενδυτική δραστηριότητα της βιομηχανίας προβλέπεται να είναι στην ίδια κατεύθυνση το 2018, με παραπλήσια ένταση. Ως λιγότερο αποτρεπτικοί των επενδύσεων παράγοντες κατά τα δύο εξεταζόμενα έτη αξιολογούνται από τις βιομηχανικές επιχειρήσεις λόγοι που συνδέονται με την **ευρύτερη οικονομική κατάσταση (άλλοι λόγοι)**. Τα **κίνητρα για επενδύσεις** επίσης αποτιμώνται ως επί το πλείστον αρνητικά για την επενδυτική δραστηριότητα το 2017, αλλά παρουσιάζονται ουδέτερα ως προς τη σχετική επίδρασή τους για το 2018. Η **διαθεσιμότητα και το κόστος κεφαλαίων** ακολουθούν στη σχετική κατάταξη, με το ποσοστό που τα αξιολογεί αρνητικά να κυμαίνεται στο 34% και 30% αντίστοιχα το 2017 και το 2018. Έντονα αρνητική εμφανίζεται και πάλι η επίδραση της **φορολογίας κερδών**, με το 60% των ερωτηθέντων (58% για το 2018) να θεωρεί το επίπεδο της φορολογίας αποτρεπτικό για επενδύσεις. Την πρωτοκαθεδρία στις αρνητικές επιδράσεις επί των επενδυτικών σχεδίων των βιομηχανικών επιχειρήσεων διατηρεί σταθερά τα τελευταία έτη η **οικονομική πολιτική στο σύνολό της**, αν και βρίσκεται πλέον πολύ κοντά με τη φορολόγηση των κερδών. Συγκεκριμένα, το 62% των ερωτώμενων κρίνει την επίδρασή της το 2017 ως αρνητική ή πολύ αρνητική, ποσοστό το οποίο μειώνεται ελαφρώς στο 58% για το 2018 (Διάγραμμα 3).

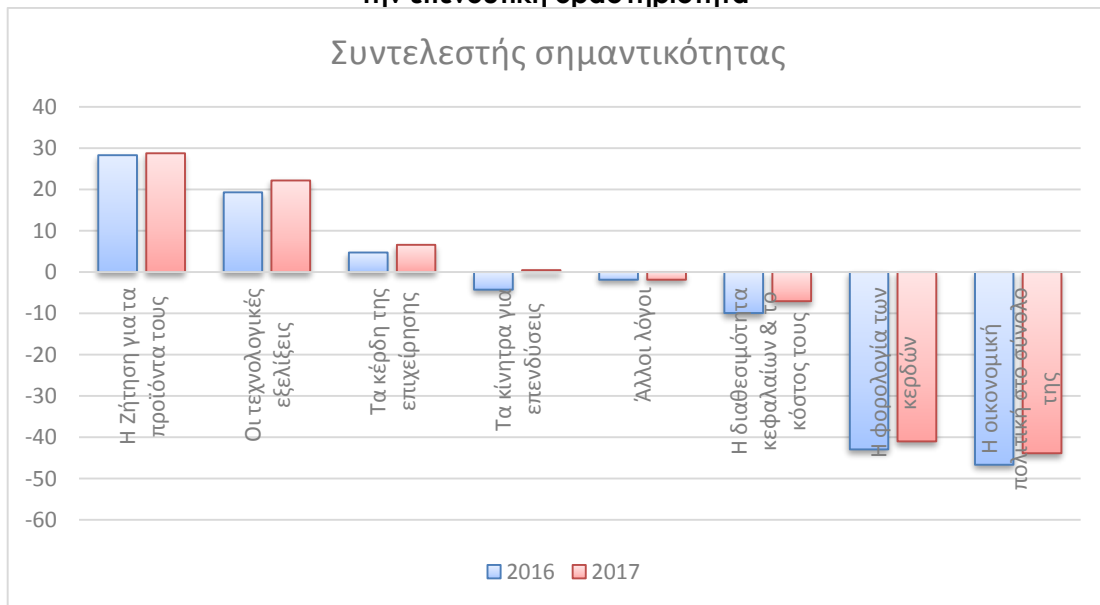
¹ Ο συντελεστής λαμβάνει τιμές στο διάστημα [-100, +100], ήτοι +100 όταν όλες οι επιχειρήσεις εκτιμούν πολύ θετικά την επίπτωση του αντίστοιχου παράγοντα και -100 αντιστρόφως.

Διάγραμμα 2. Παράγοντες που επηρεάζουν την επενδυτική δραστηριότητα στη βιομηχανία

Πηγή: ΙΟΒΕ

Διάγραμμα 3. Συντελεστές σημαντικότητας με βάση τους παράγοντες που επηρεάζουν την επενδυτική δραστηριότητα¹

Πηγή: ΙΟΒΕ